

Una autonomia per als misquitos

Quan els combatents del front Pablo Ubeda i Roberto Huembes del Frente Sandinista de Liberación Nacional connectaren al començament de 1979 amb la població indígena de la Costa Atlàntica, es trobaren amb una realitat social molt diferent de la que coneixien en la part del Pacífic de Nicaragua.

La meitat atlàntica de Nicaragua havia estat colonitzada per l'imperi anglès, que, per dominar els indis, no utilitzava les tècniques d'anihilació pròpies dels espanyols, sinó que se servien de protectorats que depenien de la intenció de Jamaica. Quan s'inicia el segle XX, els pobles *misquito*, *sumu* i *rama* porten dos llargs segles de dominació econòmica britànica, de penetració cultural anglesa, i d'influència ideològica de l'església Moraviana.

Les multinacionals americanes rellevaren el paper de metròpoli, i iniciaren un període on l'explotació dels indis es combina entre un paternalisme superbios i una dura repressió a tot indici de queixa.

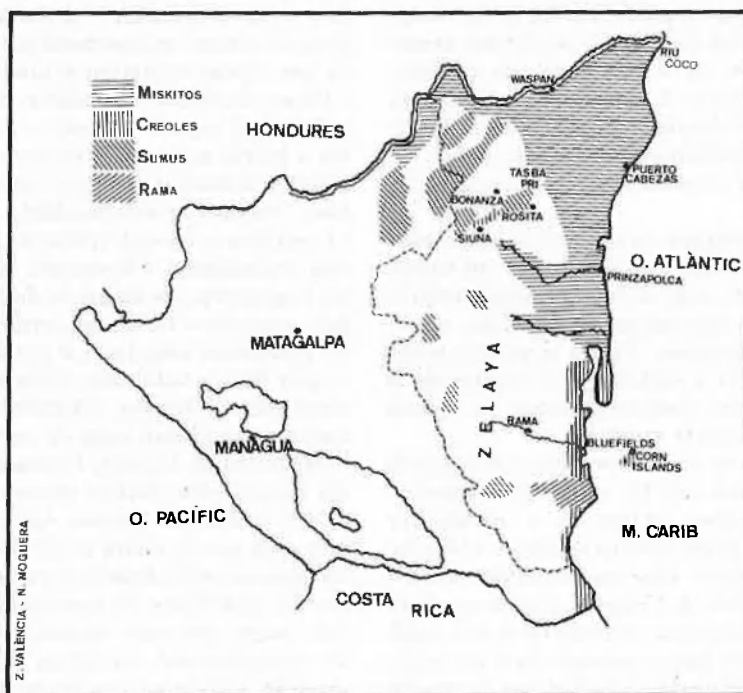
La pesca, els recursos forestals, les mines, el cautxú, el *banano*, són els principals productes que les multinacionals ianquis aniran monopolitzant, fent ús dels «enclaus» típicament colonials, i modificant els costums tradicionals dels pobles atlàntics: el nomadisme, l'idioma autòcton, l'ús lliure dels recursos naturals, les creences religioses i, fins i tot, els costums alimentaris. Els reverends moravians eren els responsables de mantenir l'estat lètgic dels indis.

Els enclaus esdevingueren microestats, amb lleis, bancs i policia propis, i on els treballadors indis acabaven cada setmana més malalts i més endeutats amb l'empresa que l'anterior.

Les estructures socials del poble *misquito*, el més nombrós, tenen una tradició marcada per la figura dels lí-

El govern sandinista ha donat un primer pas per solucionar el problema dels indis de la costa atlàntica de Nicaragua, concedint-los un estatut d'autonomia encara no precisat.

Narcís Nogueras

gides les multinacionals, els pobladors indis esperaven de la «Revolució» una disminució de la inflació i una bona quantitat de regals com els que repartien les multinacionals de tant en tant.

És en aquests primers anys de revolució que l'FSLN comet els errors més greus. Després, ha reconegut que si no els esmenava, el futur de la revolució era amenaçat. Ni l'antiimperialisme ni l'odi a la dictadura somocista

no es van viure a l'Atlàntic amb la intensitat que es féu a la resta del país. Els guerrillers no eren rebuts com herois; l'anglès i el *misquito* eren les llengües normals i no el castellà, i el govern té dificultats per poder introduir-hi l'alfabetització; l'estatalització no es ben rebuda en una població que ni coneix què és un estat, ni nota diferències entre Washington i Managua; les cooperatives no són enteses on la propietat de la terra ha estat sempre comunal.

A final de 1979 es forma Misurasata: Miskitos, Sumus, Ramas y Sandinistas Unidos, com a organització reconeguda

per les minories per a relacionar-se amb el govern sandinista.

Els màxims dirigents *misquitos* són Brooklyn Rivera i l'ex-membre del Cos de Seguretat de Somoza, Steadman Fagoth. Ben aviat inicien un seguit de reivindicacions reclamant la inclusió en els òrgans de poder revolucionari. L'FSLN les desqualificarà, considerant-les d'ambició personal.

Les desavinences no es limitaran a això, sinó que també es donaran entre ells dos. L'espurna que encendrà la situació serà la clausura de l'alfabetització el 1980 a Prinzapolca. La seguretat de l'estat detecta un pla de la Marina de Guerra nord-americana per ocupar diversos punts de la Costa Atlàntica.

Desbaratada l'operació, Fagoth fuig cap a Hondures amb 25.000 *mis-*

ders carismàtics, que poden conduir al seu darrere bona part de les famílies properes.

És aquesta la causa que quan l'any 1972 es crea Apromisu, la primera organització de *misquitos* i *sumus* per tal de protestar contra les agressions comeses pel somocista Instituto de Fomento Nacional, calgui només quatre nomenaments d'alcaldes i diputats per a deixar novament decapitada l'organització indígena.

Tota aquesta realitat a penes es coneixia al poblat costat Pacífic, i el programa de l'FSLN ho reflectia quan parlava de «reincorporar» la Costa Atlàntica al conjunt nicaragüenc.

Els guerrillers que al juliol de 1979 entren a les ciutats de la Costa Atlàntica troben una rebuda diferent. Fu-

quitos, per aliar-se amb la «contra» somocista de l'FDN i bateja el primer grup indígena alçat en armes contra el govern sandinista amb el nom de Misura. Poc temps després, Rivera s'endurà 5.000 *misquitos* més cap a Costa Rica, mantenint el nom Misurasata i aliant-se amb Edén Pastora i la seva ARDE.

El darrer intent d'envergadura per a fer-se amb un territori sota control, el protagonitzarà Misura, amb el suport imprescindible de l'FND i de la CIA, el Nadal de 1981. «Navidad roja» acabarà amb 90 baixes, la presa de San Carlos durant unes hores i l'empresonament final de prop de 300 *misquitos* protagonistes de l'operació.

L'Exèrcit Popular Sandinista i el govern inicien el trasllat, en part voluntari en part forçós, dels *misquitos* propers al riu Coco, fronterer amb Hondures, per dur-los a la zona més interior: Tasba Pri (terra lliure).

Després del desconcert que hi ha l'any 1982 entre els 100.000 *misquitos*, 30.000 *creoles*, 8.000 *sumus* i 800 *rama*, l'any 1983 s'inicia un aclariment. El retorn d'Hondures d'alguns *misquitos* que contenen la situació d'allí, l'experiència de Tasba Pri i l'amnistia als *misquitos* empresonats, marcaran les bases d'un nou grup: Organització de Misquitos en Nicaragua, Misatan.

Rufino Lucas, membre de la Direcció Nacional de Misatan, n'assenyala els objectius: «Entre els més importants hi ha la reunificació de les famílies *misquito*, repartides avui en tres estats; el retorn a les nostres terres originals (riu Coco i Prinzapolca); afavorir el diàleg entre Misura, Misurasata i el govern, per pacificar Zelaya; iniciar un procés autònom a la Costa Atlàntica; afavorir el desenvolupament econòmic de la zona; evitar l'eixida dels recursos naturals dels *misquitos*, i l'ensenyament en castellà i *misquito*.

Aquest projecte d'autonomia per a les minories ètniques del continent és el primer que s'intenta a l'Amèrica Llatina. Aquest és el motiu pel qual Rufino Lucas i Leonardo Hobson, aquest darrer del Centro de Investigación y Documentación de la Costa Atlàntica, hagin vingut al nostre país. Convidats per alguns ajuntaments del Penedès i el Garraf, intenten acostar-se a alguns aspectes tècnics i jurídics de les autonomies de Catalunya, el País Basc i Andalusia. Ací observaran

l'experiència de l'ensenyament en dues llengües i assistiran al Congrés d'Antropologia sobre cultures precolombines que se celebrarà del 6 al 10 de novembre a Alacant.

Ni Rufino ni Leonardo no saben encara com es concretarà l'autonomia que ha de tenir la Costa Atlàntica. «Serà una descentralització del poder administratiu de l'estat i potser es constituirà per un tradicional Consell d'Ancians i per l'Assemblea Re-

sortirem mai de la nostra misèria».

Oriol Homs visità Nicaragua fa poc representant els ajuntaments nacionalistes d'esquerra que han fet possible, també, la vinguda dels *misquitos*. «L'esquema que sempre he tingut pel que fa al dret d'autodeterminació de cada nació allí serveix de ben poca cosa. Hi ha tres ètnies indígenes, tradicionalment poc avingudes; a més, hi ha tres grups racials mixtos: mestisos, creoles i garifons.

Dalt, a l'esquerra, Rufino Lucas, dirigent de Misatan; a la dreta, Leonardo Hobson, membre del Cidca. Baix, ball tradicional «Palo de Mayo».

gional, triada per la població de l'Atlàntic.

Leonardo encara concreta un poc més: «S'ha parlat de crear partits *misquitos*. No en podem dir res encara. Des d'aquest estiu s'ha iniciat un procés de discussió en tots els pobles, i de moment encara no se'n perfila un projecte acabat». Hi ha, però, un punt clar: «Alguns temes, com ara la defensa, s'han de tractar conjuntament amb l'EPS; si no, facilitaríem la invasió «contra». No volem renunciar als recursos de la nostra terra. No podem consentir que marxin fora sense obtenir-se beneficis. Volem que les riqueses reverteixin en el nostre desenvolupament econòmic. Si no, no

Tret dels *misquitos*, tots els altres són poc nombrosos. Les llengües pròpies quasi s'han perdut, llevat del *misquito*. Ni tan sols hi ha uns límits territorials clars». Fins i tot, el mateix concepte d'autonomia ha estat una idea de Tomàs Borge, ministre de l'Interior de Nicaragua.

Els ajuntaments promotors del contacte amb el *misquitos* iniciaran una ajuda econòmica per a la Costa Atlàntica. També la Crida s'ha agermanat amb Misatan i s'han compromès a realitzar una campanya d'ajuda als pobles atlàntics. A l'Amèrica Llatina molts es miren aquest procés amb esperança. Un poc més al nord, amb recel. □